

Andrzej Chodubski

**Pro memória.
O docencie Bohdanie Piaseckim (1924–2000)
i jego działalności politologicznej**

*niedomówionego nie domawiałeś
niedokończonemu nie kończyłeś
nieudowodnionemu nie udowadniałeś*

(J. Twardowski, *Czas bez pożegnań*,
Warszawa 2004, s. 77)

Jednym z pierwszych nauczycieli akademickich uprawiających politologię na Uniwersytecie Gdańskim był doc. dr Bohdan Piasecki¹. Od czasu utworzenia w 1970 r. uniwersytetu był nieprzerwalnie, do czasu przejścia na emeryturę – w 1990 r. wicedyrektorem do spraw naukowych Instytutu Nauk Politycznych. W działalności naukowo-badawczej koncentrował się na rozpoznawaniu zjawisk polityki społeczno-gospodarczej. Opublikował z tego zakresu ponad 100 studiów i rozpraw. Dużą aktywność wykazywał w realizacji zadań badawczych we współautorstwie z Profesorem Kazimierzem Podolskim, dotyczących zwłaszcza prognostyki w zakresie infrastruktury społecznej, rozpoznawania rzeczywistości społeczno-gospodarczej oraz kultury politycznej².

Urodził się 1 września 1924 r. w Siedlcach. Pochodził z rodziny oficera Wojska Polskiego. Ojciec jego Zenon (03.05.1891–18.09.1977) był kapitanem, zajmującym się administracją wojskowo-sanitarną; wywodził się z Wołynia z ziemi zaślawskiej; matka Zofia z Kamieńszczyków (24.02.1907–01.03.1987) była kosmetyczką dyplomowaną. Wobec specyfiki pracy zawodowej ojca, wiążącej się z przenoszeniem się służbowym do różnych szpitali wojskowych, rodzina zmieniała miejsce zamieszkania; do lipca 1926 r.

---

¹ A. Chodubski, *Z dziejów politologii na Uniwersytecie Gdańskim*, [w:] *Problemy badawcze politologii w Polsce. Uniwersytet Gdański Instytut Politologii WNS*, Gdańsk–Warszawa 2004, s. 31–54.

² A. Chodubski, *Bibliografia prac Bohdana Piaseckiego za lata 1949–1988*, Gdańsk 1989, s. 5–7.

przebywał w Siedlcach, następnie do października 1931 r. w Brześciu, i dalej do września 1939 r. w Przemyślu; skąd była ewakuowana do Buska, Tarnopola, Brześcia, Stanisławowa. W sytuacji rozwoju działań wojennych ojciec w szeregach armii przekroczył granicę węgierską; brał udział w walkach Polskich Sił Zbrojnych na Bliskim Wschodzie, m.in. w Palestynie, Iraku, Egipcie, a później we Włoszech; pracował głównie w szpitalach wojennych jako podkwatremistrz, kwatremistrz. Matka zatrzymała się z dziećmi (Bohdanem i Erminą Zofią, ur. 25.06.1926 r.) w Włodzimierzu Wołyńskim, a następnie w grudniu 1940 r. przeniosła się do Hrubieszowa. Utrzymywała się z pracy fizycznej, głównie w sadownictwie.

W czasie wojny kontynuował edukację. Od 10 grudnia 1940 r. uczył w Państwowej Polskiej Szkole Handlowej w Hrubieszowie; 30 czerwca 1942 r. otrzymał świadectwo jej ukończenia. Od lipca 1942 do lipca 1944 r. pracował jako robotnik fizyczny (w magazynie) w Urzędzie Wodnym w Dziale Uprawy Łąk w Hrubieszowie.

W lipcu 1946 r. przybył do Gdańska, gdzie osiedlił się brat ojca Julian z żoną Marią (nauczycielką). Podjął pracę w charakterze urzędnika (kontysty) w Związku Gospodarczym Spółdzielni RP „Społem” w Gdyni; od listopada 1947 do lutego 1948 r. pracował tam na stanowisku księgowego. Wtedy podjął dalszą edukację. W 1946 r. uzyskał w Tarnowie świadectwo maturalne, po złożeniu egzaminów z zakresu gimnazjum i liceum przyrodniczo-matematycznego oraz podjął w roku akadem. 1946/1947 studia administracyjne na Akademii Nauk Politycznych Filii w Sopocie. Wtedy też podjął studia czteroletnie prawnicze na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. 30 października 1952 r. uzyskał stopień magistra praw.

23 czerwca 1947 r. powrócił do kraju jego ojciec; jako oficer Polskich Sił Zbrojnych poza granicami Polski, od 1 maja 1941 do 25 kwietnia 1947 r. napotkał trudności osiedleńcze. W październiku 1948 r. został zatrudniony w cukrowni w Malborku, gdzie pracował do czasu przejścia na emeryturę w czerwcu 1958 r.

13 grudnia 1947 r. Bohdan Piasecki zawarł związek małżeński z Zofią z Wolskich (02.11.1922–12.11.1976). Miał dwie córki: Iwonę Winetę (ur. 20.10.1948) i Grażynę (ur. 06.03.1952).

Od marca 1948 do września 1949 r. pracował jako księgowy w Centrali Mięsnej i Komisji Badania Cen Rynku Mięsnego w Gdańsku. Następnie przez trzy lata (1949–1952) był nauczycielem w Państwowym Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym w Kwidzynie; nauczał w klasach ogólnokształcących historii, geografii i wiedzy o Polsce i świecie współczesnym. Z Kwidzyna przeniósł się do Oborników Śląskich, gdzie podjął pracę administracji spółdzielczej; skąd po niedługim czasie powrócił do Gdańska i pracował do sierpnia 1955 r. w Zarządzie Wojewódzkim Związku Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Od października 1955 do czerwca 1967 r. pracował w Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej – w Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego jako kierownik działu koordynacji oraz sekretarz naukowy Rady Naukowo-Ekonomicznej. Wtedy też zajmował się przygotowaniem rozprawy doktorskiej na temat problemów gospodarki mieszkaniowej w województwie gdańskim, którą obronił w 1966 r. na Wydziale Morskim Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie.

W październiku 1965 r. rozpoczął pracę w charakterze nauczyciela akademickiego. Przez jeden rok pracował na Politechnice Gdańskiej, a od października 1966 r. w Wyższej Szkole Pedagogicznej. Wykładał zagadnienia ekonomii politycznej, gdzie w 1969 r. został powołany na stanowisko docenta. Po przekształceniu organizacyjnym uczelni w strukturę uniwersytecką powierzono mu stanowisko wicedyrektora Instytutu Nauk Politycznych na Wydziale Humanistycznym.

Pracując na uczelni dał się poznać jako aktywny animator życia naukowego oraz społecznego, jako organizator sympozjów, konferencji naukowych, badań zespołowych zagadnień społeczno-gospodarczych. Dużą aktywność ujawniał w organizacjach życia naukowego oraz popularyzacji naukowej, m.in. w ramach Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, Towarzystwa Wszechnicy Polskiej, Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych; wchodził w skład ich zarządów oraz struktur koleżeńskich.

W 1987 r. został członkiem Komitetu Problemów Pracy i Polityki Socjalnej PAN.

Za działalność naukowo-organizacyjną oraz społeczną otrzymał liczne odznaczenia, medale i odznaki honorowe.

Istotne zasługi położył na polu kształcenia kadr. Pod Jego kierunkiem przygotowano 13 rozpraw doktorskich oraz ponad 200 prac magisterskich; uczestniczył jako recenzent w 37 rozprawach doktorskich, opiniował liczne opracowania w celach wydawniczych. Ujawniał dużą aktywność jako popularyzator wiedzy; przede wszystkim wygłaszał odczyty i prelekcje w ramach Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, chętnie podejmował się prezentacji zagadnień społeczno-gospodarczych w mediach, a w tym w ramach Wszechnicy radiowej oraz na łamach prasy lokalnej, wybrzeżowej.

W dorobku naukowym ważne miejsce zajmowała analiza zjawisk i procesów przemian społeczno-gospodarczych. Od pierwszych publikacji zwracał uwagę na doniosłość oświaty w przeobrażeniach kulturowo-cywilizacyjnych. Pierwszy artykuł zamieszczony na łamach „Głosu Wybrzeża” 8 maja 1949 r. był głosem wskazującym na wagę oświaty w kształtującym się życiu kulturowym po II wojnie światowej. Z rozwojem oświaty utożsamiał postęp techniczny, w ogóle przeobrażenia kulturowe. Problematyce oświatowej poświęcał uwagę przez ponad 40 lat. Zwracał uwagę w dużej mierze na jej związek z życiem ekonomicznym; wniósł tym samym ważny wkład w rozwój dyscypliny, jaką jest ekonomika oświaty. Z tego zakresu opublikował ponad 50 studiów i opracowań. Wśród nich ważne były zagadnienia dotyczące: 1. kosztów kształcenia i wykształcenia, zamieszczane na łamach pisma „Nowa Szkoła”; 2. planowanie sieci instytucji szkolno-oświatowych; 3. planowanie kadr nauczycielskich; 4. zarządzania oświatą; 5. infrastruktury szkolnej; 6. planowania inwestycyjnego w oświacie; 7. modernizacji systemu szkolnego w rzeczywistości wsi polskiej; 8. kwestii reformowania systemu edukacji narodowej w Polsce; 9. funkcjonowania placówek oświatowo-wychowawczych; 10. zależności oświaty i kultury politycznej. Z politologicznego punktu widzenia był to interesujący aspekt badań; współcześnie należy on do wiodących w rozpoznawaniu przeobrażeń kulturowo-cywilizacyjnych.

Zauważa się, że oświata jest fundamentem w realizacji różnych wyzwań kulturowych, a zwłaszcza w kształtowaniu świadomości przemian.

W rozpoznawaniu przemian kulturowych w Polsce po II wojnie światowej miała ona również priorytetowe znaczenie. Ważne było zatem tworzenie jej bazy oraz infrastruktury, dostarczenie wysoko wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej, zdolnej do sprostania nowym ujawniającym się wyznaniami przemian cywilizacyjnych. W przemianach oświatowych ważną kwestią były koszty finansowe; one w istotnym stopniu określały możliwości przemian edukacyjnych. Wychodząc w poznaniu z analizy fundamentalnych wyznaczników sieci i systemu oświatowego, ujawniono skutki i następstwa społeczne rozwoju edukacji, a w tym bardzo istotny element stanowiła kultura polityczna. Jest to wciąż aktualny aspekt poznawczy, w jakim stopniu oświata generuje i stymuluje postawy, zachowania, aspiracje obywatelskie.

W prezentacji poszczególnych zagadnień ujawniło się odwoływanie do światowej literatury przedmiotu, kreślącej trendy przemian oświatowych oraz konfrontowanie ich z rzeczywistością „stającą się” w Polsce a przede wszystkim w przestrzeni wybrzeżowej. Istotne znaczenie w badaniach tych miała znajomość języków obcych, co umożliwiałoby wtedy nie tylko zapoznanie się z najnowszymi ustaleniami badawczymi, tzw. zachodnioeuropejskimi, ale też dawało możliwość prezentacji własnych badań, m.in. w konferencjach i sympozjach organizowanych we Francji, Niemczech.

W badaniach ważne odniesienie stanowiła rzeczywistość bieżąca oraz perspektywy rozwoju. Studia te wymagały konfrontowania ustaleń teoretycznych, ujawniających prawidłowości rozwoju i przemian z praktyką społeczno-gospodarczą i polityczną (ustrojową). Nierzadko były wykorzystywane w strategii (planowaniu) dalszego rozwoju. Istotny aspekt badań dotyczył wpływu postępu naukowo-technicznego na rzeczywistość edukacyjną oraz zróżnicowania poziomu rozwoju kulturowego w ładzie przestrzennym. W 1968 r. ukazało się m.in. opracowanie pt. *Regionalne zróżnicowanie szkolnictwa oraz bieżących wydatków budżetowych*, w 1974 r. ukazało się studium pt. *Węzłowe problemy w kształtowaniu sieci szkolnictwa w Polsce po dokonaniu reformy systemu kształcenia*.

W rozpoznawaniu urzeczywistniania polityki oświatowej, jak i w ogóle polityki społeczno-gospodarczej dużą wagę przywiązywał do tożsamości lokalnej, odrębności, wynikającej z doświadczenia przeszłości, uznawanych wartości i aspiracji społecznych. Wśród studiów z tego zakresu na uwagę zasługują m.in. *Miejsce regionu gdańskiego w gospodarce kraju* (Gdańsk 1975), *Przemiany społeczno-gospodarcze w regionie gdańskim a zadania oświatowe* (Gdańsk 1975), *Warunki bytu ludności i kształtowanie infrastruktury społecznej makroregionu północnego do roku 2000* (Sopot 1981). W badaniach wskazanych problemów wykorzystywano w istotnej mierze ustalenia zespołów badawczych, pracujących pod kierunkiem Profesora Kazimierza Podoskiego³.

Politykę oświatową w badaniach rozpatrywał głównie z punktu widzenia przemian kulturowych, oddziaływań zewnętrznych oraz interesów państwa i jego organów. Ważne osiągnięcia w tym względzie dotyczyły wskazywania głównych trendów ujawniających

³ A. Chodubski, *Kazimierz Podoski. Działalność naukowa i pedagogiczna*, Gdańsk 1993; idem, *W 10 rocznicę śmierci. O Profesorze Kazimierzu Podoskim (1923–1995) i jego działalności politologicznej*, „Cywilizacja i Polityka” 2005, nr 3, s. 9–22.

się przeobrażeń oświatowych oraz konfrontowanie ich z lokalnym urzeczywistnianiem; podejmowano się analizy zarówno ilościowej, jak i refleksyjnej, uwzględniającej oświatę w systemowych odniesieniach do: poziomu rozwoju gospodarczego, kształtowania się stosunków społeczno-politycznych, tradycji kulturowej, wyzwań ideologicznych, wyzwań lokalnych dyktowanych stanem poziomu rozwoju infrastruktury społecznej.

W badaniach poza warstwą deskryptywną, wskazującą stan i poziom rozwoju oświaty, ważną rolę odgrywało eksplanacyjne wskazanie zależności, oddziaływań, uwarunkowań jej rozwoju, a przede wszystkim ujawnianie tendencji rozwoju, ujmowanie jej w wymiarze predyktywnym. W planowaniu istotną wagę przywiązywano do kwestii metodologicznych. Aspekt ten znalazł odbicie m.in. w studium przygotowanym we współautorstwie z Profesorem Kazimierzem Podoskim, pt. *Problemy i metody badawcze ekonomiki kształcenia* (Wrocław 1971), jak też *Metodologia prognozowania oraz planowania kadr nauczycieli i wychowawców* (Warszawa 1977), *Planowanie w skali krajowej, regionalnej i lokalnej przekształceń i funkcjonowania urzędzeń infrastrukturalnych. Mierniki planistyczne* (Warszawa 1988, we współautorstwie).

Obok oświaty i jej przekształceń dużo miejsca poświęcał systemowi informacyjnemu, m.in. opublikował opracowania: *Rola informacji naukowo-technicznej w procesie doskonalenia zawodowego kadry kierowniczej*, w pracy zbiorowej pt. *Wybrane zagadnienia doskonalenia kadr kierowniczych w Polsce. Problemy, organizacja, metody, skuteczność* (Łódź 1984), *Nowoczesny system informacyjny jako czynnik usprawnień w zarządzaniu oświatą*, również w pracy zbiorowej pt. *Usprawnienia systemu informacyjnego w zarządzaniu oświatą* (Warszawa 1986).

W całokształcie przeobrażeń społeczno-politycznych wskazywał na rolę postępu naukowo-technicznego; przede wszystkim z nim wiązał skalę i tempo przemian gospodarczych, a w tym w infrastrukturze społecznej. Wskazywał na potrzebę krzewienia wiedzy o skutkach postępu naukowo-technicznego dla życia ludzkiego, społeczeństwa, państwa, relacji międzynarodowych. Zagadnienia te ujawniał z dużym zaangażowaniem w działalności popularyzacyjnej, odczytowej, prelekcyjnej. Ujawniał się przy tym jako uczony otwarty na problemy przyszłości, odważnie formułujący wizję kierunków przemian życia kulturowego. Nierzadko wizje postrzegane jako „bajeczne” już obecnie stają się rzeczywistością realną; m.in. zwracał uwagę na siłę informacyjności; wskazywał na jej znaczenie w rozwoju badań naukowych, jak i w całokształcie życia społeczno-politycznego i gospodarczego. Podkreślał w tym względzie znaczenie międzynarodowej współpracy; zauważał, że postęp naukowo-techniczny nie jest możliwy w sytuacji izolacji uczonych oraz decydentów społeczno-politycznych. Chętnie brał udział we współorganizowaniu sympozjów i konferencji międzynarodowych, na których podnoszono problemy współczesnego świata, a w tym przede wszystkim dotyczące przemian oświatowych. Jego referaty i komunikaty spotykały się z dużym zainteresowaniem. Wiele z nich zostało przetłumaczone na języki obce, a przede wszystkim niemiecki i francuski.

Wskazując np. w 1990 r. problem zarządzania szkołą w dostosowaniu do wymagań współczesności i jutra, podkreślał potrzebę utrzymania jej charakteru „z punktu widzenia nowoczesności, techniki i organizacji pracy, precyzji w osiągnięciu celów i realizacji

zadań cząstkowych, przestrzegania jedności teorii i praktyki na wszystkich odcinkach jej działalności⁴. Zauważał, że zrealizowanie tego zadania staje się podstawowym obowiązkiem w sferze zarządzania szkołą oraz całym systemem oświatowym kraju. Przypominał o konieczności natychmiastowego i ciągłego przekazywania informacji o postępie naukowym oraz technicznym. O upowszechnianiu go poprzez programy, a także przez doskonalenie kadr i procesu dydaktycznego. W procesie zarządzania oświatą wskazywał na potrzebę poszukiwania rozwiązań alternatywnych, co obecnie jest jednym z podstawowych trendów kształtowania ładu edukacyjnego. Alternatywność ujawnia się zarówno w zakresie programów kształcenia, jak i podmiotów realizujących zadania oświatowe.

W ogólnej refleksji dotyczącej kształtowania stwierdzał m.in.: „Kształcenie wyraża się przy tym mniej lub bardziej zintegrowaną działalnością rodziców, otoczenia, wszystkich stopni i rodzajów wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego i średniego, wielu instytucji nie-szkolnych popularyzujących dobro nauki, kultury oraz wiedzy ogólnej i zawodowej. Działalność ta jest oparta zarówno na historycznych osiągnięciach, jak i na dążeniu do nowych, coraz bardziej ambitnych celów.

Wyraża się w kształtowaniu, wzniesieniu i zaspokajaniu zainteresowań poznawczych, a także potrzeb przeżyciowych człowieka od wczesnego dzieciństwa do późnych lat życia. Sprawie tej służą ludzie, zwłaszcza rodzice i kadry nauczycielskie, a także organizacja szkoły i cała jej praca, w tym materialne środki gwarantujące nowoczesność działania (...) Konieczne jest, aby prezentowały one możliwie najszersze zdobycze wiedzy, zdolności ich wdrażania i dynamizm innowacyjny⁵.

Odnosząc się do wagi badań naukowych, przywołuje słowa Wiktora Osiatyńskiego: „Kiedy zaczynałem rozmawiać z uczonymi, wierzyłem, iż nauka będzie mogła niejako za mnie rozwiązywać moje problemy – życiowe, umysłowe, psychiczne i duchowe. Dziś coraz bardziej zdaję sobie sprawę z tego, że swoje najważniejsze problemy muszę rozwiązywać sam i że sam ponoszę za ich rozwiązanie odpowiedzialność. Przy ich rozwiązywaniu mogę korzystać ze zdobyczy nauki, ale nie tylko z nich. Muszę korzystać ze wszystkiego, co się zawiera w moim człowieczeństwie i w człowieczeństwie innych ludzi⁶. W poznaniu naukowo-badawczym istotną uwagę poświęcał szkolnictwu wyższemu. W 1970 r. ukazało się Jego opracowanie pt. *Szkolnictwo wyższe w problematyce badawczej ekonomiki kształcenia w ośrodku gdańskim*, które ukazało się w pracy zbiorowej Państwowego Wydawnictwa Naukowego *Koszty kształcenia w szkołach wyższych*. Wypowiadał się o szkolnictwie wyższym w formie dyskursu recenzyjnego, m.in. w związku z ukazaniem się książki Michała Gmyrasiewicza, pt. *Ekonomiczne uwarunkowania szkolnictwa wyższego* (Warszawa 1975).

⁴ B. Piasecki, *Optymalizacja specjalistycznego nadzoru pedagogicznego w oświacie*, „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Nauki Polityczne” 1992, nr 10, s. 80–81.

⁵ Idem, *Ekonomika kształcenia w praktyce szkolnej*, „Uniwersytet Gdański. Zeszyty Naukowe. Nauki Polityczne” 1993, z. 11, s. 54.

⁶ Ibidem, s. 53.

Pracując w Instytucie Nauk Politycznych aktywnie włączył się w przygotowywanie skryptów uczelnianych do studiowania zagadnień politologicznych. We współautorstwie: Czesław Ciesielski, Kazimierz Podoski, Andrzej Sobociński uczestniczył w przygotowaniu skryptów: 1. *Wprowadzenie do teorii polityki*; 2. *Organizacja polityczna społeczeństwa i jej funkcjonowanie*; 3. *Polityka społeczna i gospodarcza Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*; 4. *Nauka o polityce*; 5. *Teoria i praktyka działalności państwa w systemie nauk społecznych. Materiały naukowo-dydaktyczne*. Skrypty były kilkakrotnie wznawiane. Szczególnie z dużym zainteresowaniem środowisk uprawiających nauki polityczne spotkał się skrypt pt. *Wprowadzenie do teorii polityki*, którego pierwsze wydanie ukazało się w 1973 r. W skrypcie przedstawiono pięć nośnych dla dyscypliny poznania naukowego zagadnień, tj. I. Przedmiot nauki o polityce; II. Geneza, etapy rozwoju nauki o polityce; III. Metody badawcze w naukach politycznych; IV. Podstawowe kategorie nauk o polityce; V. Prawidłowości zjawisk i procesów politycznych. We wstępie do skryptu podkreślono „Autorzy zdecydowali się na podjęcie opracowania, pomimo występowania wskazanych tu znacznych trudności, biorąc pod uwagę przede wszystkim okoliczności całkowitego braku podręczników...”⁷

Nadto powierzono mu współudział w przygotowaniu skryptu z zakresu węzłowych problemów ekonomii politycznej, który ukazał się pt. *Wybrane zagadnienia ekonomii politycznej* (Gdańsk 1985). W 1986 r. uczestniczył w opracowaniu skryptu z zakresu nauki o polityce, ukierunkowanego na potrzeby dydaktyczne studiów niestacjonarnych; ukazał się on w Centralnym Ośrodku Metodycznym Studiów Nauk Politycznych pt. *Nauka o polityce. Skrypt dla studentów studiów dla pracujących* (Warszawa 1986).

W prezentowaniu zagadnień dydaktycznych koncentrował się na rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Zwracał uwagę na: 1. wpływ nauki i postępu technicznego na wzrost gospodarczy; 2. uwarunkowania rozwoju gospodarczego w podziałach regionalnych i ich specyfice geograficzno-przyrodniczej; 3. powiązania rozwoju lokalnego z rzeczywistością gospodarczą kraju oraz relacjami międzynarodowymi; 4. zależności dziedzictwa przeszłości (zwłaszcza zniszczeń gospodarczych w czasie II wojny światowej) oraz możliwości odbudowy i rozwoju; 5. systemowe priorytety rozwoju i przekształceń społeczno-gospodarczych; 6. oddziaływania ideologiczno-polityczne w realizacji przekształceń gospodarczych; 7. zależności między rozwojem gospodarczym oraz stanem infrastruktury społecznej; 8. realizację gwarantowanych zabezpieczeń społecznych a ich związek z polityką gospodarczą państwa; 9. planowanie gospodarcze; 10. przemiany świadomościowe, wynikające przede wszystkim z edukacji i postępu naukowo-technicznego, warunkujące rozwój gospodarczy kraju, regionu, przestrzeni lokalnej.

W rozpoznawaniu zjawisk infrastruktury społecznej dużo miejsca poświęcał problemom gospodarki mieszkaniowej. Problem prezentował zarówno z punktu widzenia dziedzictwa przeszłości (np. sytuacja mieszkaniowa i komunalna w Wolnym Mieście Gdańsku), jak rzeczywistości bieżącej (np. wybrane problemy i wnioski na tle badań

⁷ Cz. Ciesielski, B. Piasecki, K. Podoski, A. Sobociński, *Wprowadzenie do teorii polityki*, Gdańsk 1973, s. 5.

gospodarki mieszkaniowej w województwie gdańskim), oraz perspektyw rozwoju (np. niektóre problemy gospodarki mieszkaniowej i jej perspektywy w województwie gdańskim).

W realizacji badań uwzględniał ujawniające się standardy i potrzeby dyktowane przez tzw. rzeczywistość stająca się. W ukazywaniu problemów istotną wagę przywiązywał do zagadnień metodologicznych, co czyniło analizy wiarygodnymi z punktu widzenia naukowo-poznawczego, z kolei, dla praktyków, starających się wykorzystywać studia i opracowania w praktyce, np. jako ekspertyzy ustalenia poznawcze nie były często przekonywujące; praktyka decyzyjna przedkłada w tym względzie proste wskazania, zalecenia, komentarze; z upływem czasu zauważa się trafność podstawowych przewidywań społeczno-gospodarczych; w strategii rozwoju gospodarczego są nowe aktualne.

Zajmując się rozpoznawaniem rzeczywistości społeczno-gospodarczej brał aktywny udział w realizacji tzw. Problemów badawczych centralnie kierowanych w latach 80., m.in. na temat infrastruktury społecznej i bytowej oraz stopnia zaspokojenia potrzeb rodziny, ochrony zdrowia i pomocy społecznej oraz stopnia zaspokojenia potrzeb ludności, zmian stopnia realizacji aspiracji społecznych w zakresie infrastruktury społecznej i mieszkalnictwa, zakresu i metod planowania skali krajowej i wojewódzkiej infrastruktury społecznej – racjonalnego zatrudniania w sferze pozaprodukcyjnej. Aspekty humanizacji pracy. Wyniki badań prezentował w formie sprawozdań i raportów; były to przede wszystkim opracowania wykonywane w zespołach badawczych, a też ustalenia prezentowano na sympozjach i konferencjach naukowych, z których materiały publikowano w wydawnictwach pokonferencyjnych oraz w formie artykułów w czasopiśmiennictwie, przede wszystkim z zakresu polityki społecznej. W badaniach tych ujawniły się różne dziedziny polityki społecznej, a zwłaszcza dotyczące: 1. mieszkalnictwa; 2. rynku pracy i zatrudnienia; 3. edukacji; 4. ochrony zdrowia; 5. opieki społecznej; 6. bezpieczeństwa socjalnego – zabezpieczeń społecznych, ubezpieczenia, świadczeń socjalnych; 7. rodziny; 8. problemów konsumpcji; 9. czasu pracy i czasu poza pracą; 10. patologii społecznej. Prezentując złożone kwestie poznawcze, nierzadko kontrowersyjne w recepcji społecznej dał się poznać jako intelektualista odważnie stawiający pytania poznawcze, krytyczny wobec otaczającej go rzeczywistości, postrzegający zjawiska i procesy rzeczywistości kulturowej w różnych relacjach powiązań, oddziaływań systemowych

Jego opinie wyrażane na konferencjach i sympozjach naukowych spotykały się z wysoką oceną specjalistów, a w tym środowiska akademickiego.

W ostatnich latach aktywności akademickiej dużo uwagi poświęcał rozpoznawaniu zależności między oświatą a kulturą polityczną. Kulturę definiował jako „przeszłość żyjącą w teraźniejszości”, podlegającą przekształceniom w procesie przemian cywilizacyjnych społeczeństwa; skazywał oddziaływanie na kulturę różnych zjawisk i procesów życia społeczno-politycznego; wyjątkowe znaczenie w jej kształtowaniu i przeobrażaniu widział w poziomie oświaty. Za główne sygnaty kultury politycznej uznawał: 1. wiedzę o otaczającej rzeczywistości; 2. sądy wartościujące o zdobywaniu i utrzymaniu władzy; 3. emocjonalne postawy wobec instytucji politycznych (państwa, narodu, partii politycznych, organizacji społecznych, demokracji, prawa); 4. tradycyjne wzory zachowań

między rządzącymi i rządzonymi. Wyrażał przekonanie, że elementy współtworzone przez kulturę polityczną w swym fundamencie osadzone są na podłożu oświatowym; im wyższy jest poziom edukacji, tym ujawnia się wyższa kultura polityczna społeczeństw zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i danych zbiorowości.

Pełniąc przez 20 lat funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Nauk Politycznych podejmował liczne inicjatywy, zwłaszcza organizacyjne integrujące społeczność akademicką wokół problemów edukacji politycznej, a w szczególności polityki społecznej. Instytut Nauk Politycznych znany był w kraju oraz w wymiarze międzynarodowym z organizacji licznych konferencji naukowych. Docent Bohdan Piasecki pozostawał w bliskich kontaktach zawodowych i prywatnych z Profesorem Kazimierzem Podoskim (1923–1995). Wiele publikacji, referatów, inicjatyw naukowo-dydaktycznych oraz organizacyjnych było owocem współpracy obu uczonych.

Cieszył się dużą sympatią młodzieży akademickiej. Dużym zainteresowaniem cieszyły się jego wykłady z geografii politycznej, które prowadził w ostatnich latach pracy na uczelni. Ujawniał w nich szerokie horyzonty wiedzy, ujawniające się różne zależności, oddziaływania, a w tym mające też wymiar tzw. ciekawostkowy.

Po przejściu na emeryturę w 1990 r. wycofał się z aktywnego nurtu działalności organizacyjnej i naukowej. Zajmował się tzw. „porządkowaniem” swych badań, zwłaszcza z zakresu przemian społeczno-gospodarczych, które systematyzował, odnosząc je do rzeczywistości globalnej. Ustalenia badawcze odnosił do ujawniających się nowych kategorii poznania intelektualnego, jak np. sprawiedliwość społeczna, konflikty społeczne, realizacja praw człowieka, elity polityczne, procesy decyzyjne, negocjacje, transformacja systemowa, przeobrażenia ustrojowe, demokratyzacja życia, meandry życia społeczno-politycznego. Ważnym powiernikiem Jego życia została wtedy dr Krystyna Kielak.

Zmarł 2 lutego 2000 r.; pochowany został 5 lutego 2000 r. w grobie rodzinnym na cmentarzu w Gdańsku-Srebrzysku. W pamięci potomnych pozostaje jako jeden ze współorganizatorów akademickiej edukacji politologicznej na Wybrzeżu Gdańskim.